

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 37 (948)

Субота, 12 верасня 1953 года

Цана 50 кап.

У НОВЫМ СЕЗОНЕ — ДА НОВАГА ЎЗДЫМУ

Начынаецца новы тэатральны сезон. Яму папярэднічала плёнае лета, на працягу якога тэатры БССР з поспехам паказалі свае спектаклі ў Смаленску і Растове, Сталіна і Кіеве, Нікалаеве і Адэсе, Львове і Ленінградзе, Калінінградзе і іншых гарадах. Тэатры павывалі ў шматлікіх рабочых клубах, Дамах культуры, на палівах станах калгасаў, у студэнтаў і комсомольцаў моладзі. І ўсюды яны бачылі і адчувалі любоў да мастацтва беларускага народа, радасць за яго творчыя поспехі.

Гастролі з'явіліся яркай дэманстрацыйнай брацкай дружбы савецкіх народаў. Калектывы беларускіх тэатраў сустралі самае прыязнае і шчырае пачуццё павагі да свайго мастацтва з боку шырокіх мас гледачоў, з якімі яны сустракаліся ў час гастролі.

На сустрэчы артыстаў тэатра імя Я. Купалы з калгаснікамі сельгасарцеля імя Сталіна Імярцкага раёна на Кіеўшчыне сакратар партыйнай арганізацыі калгаса сказаў: «Працоўныя Украіны любяць і цняць багату культуру таўленіцтва беларускага народа. Калгаснікі, інтэлігенцыя, моладзь нашага сяла з вялікай цікавасцю чытаюць цудоўныя творы Янкі Купалы і Якуба Коласа гэтак-жа, як і беларусы ведаюць палыміяны пазмы і вершы вялікага кабзара Тараса Шэўчэнкі».

У шматлікіх выступленнях друку Кіева, Растова, Львова, Ленінграда, Калінінграда падкрэслівалася, што гастролі тэатраў БССР яшчэ больш, яшчэ глыбей замацавалі культурныя сувязі рускага, беларускага і ўкраінскага народаў. Работнікі беларускай сцэны сустраліся з творчымі калектывамі тых гарадоў, дзе яны выступалі, і багата чаго перанялі ў іх для ўзбагачэння беларускага сцэнічнага мастацтва.

Да свайго новага сезона тэатры Беларусі прыступілі з узабагачанымі вопытам лепшых тэатральных калектываў РСФСР і Украіны, незабыўнымі ўражанымі ад хваляючых сустрэч з гледацкай брацкай рэспублікі.

Але работнікам беларускай сцэны было б неадаравальна заспакоівацца на дасягнутым, бо для далейшага росквіту беларускага мастацтва трэба зрабіць непаўнаўна больш, чым зроблена да гэтага часу. І адной з галоўнейшых задач нашай сцэны з'яўляецца ўзбагачэнне рэпертуара новымі п'есамі.

А такіх спектакляў яшчэ вельмі мала. Не дзіва, што некаторыя тэатры павялі на гастролі спектаклі шматгадовай даўнасці. Вельмі добра, што асобныя спектаклі доўга захоўваюцца ў рэпертуары тэатраў, але дрэнна, што яны кожны год паўтараюцца ў гастрольных п'ездах і грамадзянства брацкіх рэспублік можа з пэўнай падставой запытаць: дзе-ж вашы новыя спектаклі і аўтары? Новыя аўтарскія імёны з'яўляліся, новыя спектаклі стаяліся, але многіх з іх тэатры не паказалі ў час гастрольных п'ездак. Тэатр оперы і балета, напрыклад, не паказаў на гастролі ні «Дзяўчыну з Палесся», ні «Князь-возера», ні «Аповесць аб каханні». Няўжо працоўным Смаленска ці Растова, куды выязджаў тэатр, не цікава было паглядзець спектаклі аб жыцці беларускага народа, ад імя якога тэатр і выступаў за межамі свайго рэспублікі?

А між тым, грамадская думка брацкіх рэспублік у першую чаргу ацэньвала спектаклі, пастаўленыя на п'есах беларускай драматургіі. Зусім не зразумела, чаму тэатр імя Янкі Купалы не паказаў на гастролі такія свае новыя спектаклі, як «Пяць жаваранкі» і «Зацікаўленая асоба».

Выклікае трывогу, што арыгінальная п'еса прадстаўлена ў рэпертуарных планах новага сезона толькі творами двух беларускіх драматургаў. У планах не значацца імёны Крашын, Клімковіч, Вольсвага, Маўзона, Палескага, Рамановіча і іншых аўтараў. Ні тэатры, ні Галоўнае ўпраўленне па справах мастацтва не ведаюць ці працуюць гэтыя аўтары над новымі п'есамі і ці ёсць якая рэальная магчымасць паставіць некаторыя з іх у гэтым сезоне.

Такое становішча магло стварыцца толькі таму, што тэатры не адчуваюць адказнасці за арганізацыю свайго рэпертуара.

Некаторыя з іх спадзяюцца, што Галоўнае ўпраўленне па справах мастацтва падрыхтуе п'есы і прапануе іх гатовымі для пастаўкі. Вопыт мінулых год паказваў, што стаўка на самацё прыводзіць тэатр да страты свайго рэпертуарнай ліній, а разам з ёй — і да страты свайго творчага аблічча. Ужо даўно наспела пытанне, каб тэатры (па крайняй меры — выдучылі) самі адказвалі за арганізацыю свайго рэпертуара, каб яны самі шукалі аўтараў, працавалі з імі і, разам з аўтарам, неслі поўную адказнасць і за п'есу, і за спектакль.

Тэатры-ж чакаюць, пакуль аўтар прынясе ім ужо гатовую п'есу, і іх мала турбуе, калі шматлікі інстанцыі, праз якія праходзіць кожная п'еса, уносяць у яе самыя разнастайныя, а часам і супярэчлівыя папраўкі.

Гэта зусім не азначае, што Галоўнае ўпраўленне па справах мастацтва пры такім становішчы можа зніць з сабе адказнасць за рэпертуарныя планы тэатраў. Паслабленне кантролю за рэпертуарам з боку Упраўлення прыводзіць да непажаданых вынікаў, якія маюць месца, напрыклад, у плане новых п'есаў у другім паўгоддзі гэтага года. Вядома, што за апошні час савецкая драматургія ўзбагачылася значнай колькасцю новых п'ес. Але чым апраўдаць той факт, што тры з шасці драматычных твораў рэспублікі збіраюцца ставіць інсцэніроўку рамана «Порт-Артур»? Якая неабходнасць прымушае Гродзенскі тэатр ставіць слабую п'есу «Заўтра будзе нашым» Мюфке? Вельмі добра, што кожны тэатр плануе пастаўку двух-трох п'ес рускай і зарубежнай класікі, але няўжо Пінскі тэатр не мог знайсці ў багатай спадчыне Астроўскага лепшай п'есы, чым яго трагедыя «Дзікарка»?

Вось тут і трэба было б Галоўнаму ўпраўленню дэмагчы тэатрам лепш спазнаваць іх рэпертуар, каб набегнуць непатрэбнага паралелізма, выпадковасці ў падборы п'ес, пагоні за «касамымі» спектаклямі і г. д.

Але падабраць больш-менш удалыя п'есы для рэпертуара гэта яшчэ не азначае, што і спектаклі будуць удалымі. Былі выпадкі, калі добрая п'еса ператваралася ў пасрэдны, шэры спектакль, пастаўлены і сыграны на-рамеініцку. У перадавым артыкуле «Да новага ўздыму тэатральнага мастацтва» газета «Правда» падкрэслівала работнікам сцэнічнага мастацтва: «Нельга мірыцца з тым, што на сцэне прадаўжаюць з'яўляцца шэрыя, сумныя і вялікія спектаклі. Яны не вызначаюцца глыбокай думкай, смеласцю задумы, навізнай і яркасцю формы, у іх дзеянне павярхоўнае ўяўленне аб жыцці і духоўным свеце савецкага чалавека».

Над гэтымі словамі павінны задумацца не толькі віраўнікі, рэжысёры, але і тэатральныя калектывы рэспублікі, каб адказаць на пытанне, чаму ў мінулым сезоне было спектакляў больш пасрэдных і шэрых, чым яркіх і запамінальных? Адказам на гэтае пытанне павінна быць шчырае прызнанне многіх рэжысёраў і актараў у тым, што яны вельмі нераўначынна і павольна вызвалюцца ад сцэнічнай руды і штампав. Са сцэны беларускіх тэатраў яшчэ часта вее холадам рамеініцтва, не адчуваецца палёту рэжысёрскай і актёрскай думкі.

Больш таго, часам не адчуваецца клопату нават аб творчым аўтарытэце тэатра. Чаго варты той факт, што тэатр імя Я. Купалы другі год падряд адкрывае свой сезон старымі, заігранымі спектаклямі! Амаў усе калектывы рэспублікі да адкрыцця свайго новага сезона падрыхтавалі на некалькі новых п'есаў, што з'яўляецца абавязковым законам кожнага тэатра. Новыя спектаклі ў пачатку сезона забяспечваюць жывую зацікаўленасць гледачоў і далейшы поспех тэатра. Купалаўцы-ж прышлі да свайго новага сезона непарыхтаванымі, хоць для падрыхтоўкі быў дастатковы час і ўмовы.

Тэатр меў магчымасць прадоўжыць свае гастролі, каб закончыць пачаты пастаўкі новых спектакляў і адкрыць імі свой сезон ужо ў Мінску. Але тэатр не скарыстаў гэтую магчымасць.

Новы сезон павінен азнаменавацца на вышнім адказнасці за работу тэатраў, творчым стаўленнем да кожнага спектакля, да кожнай ролі. Не можа быць месца спектаклям «прахадным», шэрым і па зместу, і па форме.

Слова зараз за рэжысёрамі, актарамі, мастакамі, за ўсімі работнікамі сцэны, за якімі самі свайго творчасцю верна служыць народу.

125-годдзе з дня нараджэння Л. Н. Талстога

Працоўныя Савецкай Беларусі шырока адзначылі знамянальную дату — 125-годдзе з дня нараджэння геніяльнага мастака слова, вялікага сына рускай зямлі Льва Нікалаевіча Талстога.

Учора ў памяшканні драматычнага тэатра імя Я. Купалы Саюз савецкіх пісьменнікаў Беларусі наладзіў літаратурны вечар, прысвечаны памяці выдатнага рускага пісьменніка.

Адкрываючы вечар, народны паэт БССР Якуб Колас сказаў:

— 125 год таму назад нарадзіўся Леў Нікалаевіч Талстой, геніяльны мастак слова, найвялікшы нацыянальны пісьменнік рускага народа, мудрэц і мысліцель, бязлітасны выкрывальнік агіднай сутнасці буржуазнага грамадства.

З непаўраўздзенай мастацкай сілай намалюваў Леў Талстой цэлы свет вобразаў, жывых і яркавых пачобку, цэльных і непасрэдных у сваіх учынках і аб'яднаных строгім уземадзеяннем.

Мы ўяўляем гораў Талстога не толькі па сіле кіраваўшага імі пачуцця, мы як-бы ўваходзім з імі ў дачыненне, адчуваем іх ва ўсёй паўнаце — ад драбніц адзіння да блыску вагэй і цэпных рукі.

Кнігі Талстога — гэта не проста кнігі, нашы добрыя сябры, гэта само жыццё, поўнае страцей і дзеянняў і перажыванняў, гэта сама праўда, мастацкая настольнік, што выходзіць за межы мастацтва, каб заўсёды заставацца сапраўды чыста праўдай.

Творчасць Льва Талстога не ведае роўных па ахопу падзей у часе і прасторы, па шырыні абмалёўкі ўсіх слаёў грамадства. Владимир Лыч Ленін даў вычарпальную характарыстыку і ацэнку велізарнай работы геніяльнага пісьменніка. Ленін падкрэсліваў, што Талстой «...здолеў з надзвычайнай сілай перадаць нашай шырокай масе, прыгнечаных сучасным парадкам, абмалюваў іх становішча, выказаць іх стыхійнае пачуццё пратэсту і абурэння».

Мы, савецкія людзі, — дастойныя наследнікі вялікай мастацкай спадчыны вялікага мастака. Мы любім і шануем яго творы, мы клопаміся аб самым шырокім іх распаўсюджанні. З глыбокай удзячнасцю чытаюць Талстога на сваіх мовах народы Савецкага Саюза і народы ўсяго свету.

Мы з горадасцю сівярджам, што Леў Талстой з'яўляецца настаўнікам беларускай літаратуры, што яго імя ведаюць і павяжаюць працоўныя нашай рэспублікі. Творчасць Талстога — найкаштоўнейшы здабытак чалавечай культуры. Мастацкаму слову Льва Талстога забяспечана вечнае жыццё.

Даклад аб жыццёвым і творчым шляху Л. Н. Талстога зрабіў Янка Брыль.

Максім Лужанін і Алесь Якімовіч працягалі творы пісьменніка ва ўласных перакладах на беларускую мову.

Па шырокай вуліцы да калгаснага клуба па'ехалі машыны. Адна, другая, трэцяя...

— Госці прыехалі... Звычайна з'ява для «рассветаўцаў». За апошнія гады тут перабывала шмат розных гасцей. Ады ехалі вушчыца задніх гаспадарку, другія — дзівіцца з поспеху, якіх дасягнулі калгаснікі пры ўмелай арганізацыі працы, трэція — знаёміцца з жыццём і бытам людзей.

На гэты раз прыбылі беларускія пісьменнікі. З Украіны прыехаў вядомы паэт М. Рыльскі. Тут, у калгасе «Рассвет», які ўзняўся да замознага жыцця з папільшчаў, пакінутых нядаўняй вайной, з асаблівой любоўю і нашанай гавораць аб міры. І не толькі гавораць, але і свайго стараннай працай умацоўваюць яго.

На дзесяткі кіламетраў раскінуліся калгасныя палі. Радуе вока гаспадарліваць, якая адчуваецца на кожным зямельным участку. Захваленне выклікае лён. Тут яго — пяцьсот гектараў. Больш трэба было ўжасці працы, каб вырасіць гэтую працамікую культуру! І цяпер, калі глядзіш на густа ўстаўленыя кучкі ільняных снапоў, бачыш, якое багацце сабралі калгаснікі на свайго зямлі. Па п'яці і шасці дзесятках лён дасць калгасу шмат мільянаў рублёў прыбытку.

Пісьменнікі аглядаюць калгасныя фермы, такі, сядзібы калгаснікаў. Усюды электрычнае святло, механізацыя. У дамах сялян — радыё. Уздоўж вуліцы красуецца гараж, дзе стаіць шаснаццаць грузавых машын.

Прыгожы воблік набывае калгасны цэнтр. Насупраць новага будынка праўдзельнай зааі, більярднай, бібліятэкай. На вуліцы — маладая зеляніна. Толькі сёлет высаджана п'ятнаццаць тысяч дэкаратыўных дрэў. Мяркуюцца ў далейшым

Першая старонка.

Перадавы. — У новым сезоне — да новага ўздыму.
А. Бачыла. — З думамі аб міры.
П. Броўка. — Параходу «Украіна».
125-годдзе з дня нараджэння Л. Н. Талстога.

Другая старонка.

Л. Кобызеў. — Безуважнасць да будаўніцтва дзіцячых садоў.
Н. Магільны. — Плануюць, але не будуць.
Я. Парватаў. — Палепшыць арганізацыю працы тэатраў.

Трэцяя старонка.

М. Бажан. — Слова да Ю. Збанацкі. — Напярэды.
Л. Дмітэрка. — Партыйны.
М. Рыльскі. — Восень.
П. Варанько. — Каханне.

Чацвёртая старонка.

І. Кармалітава. — Неда.
М. Міхайлаў. — Да за.
У цырку.
Е. Грыгор'ева. — Паку.
А. Рылько. — Любчанс.

Пятрусь БРОўКА

Параходу „Украіна“

...А плыве ён па моры,
Неабсяжым і сінім,
Горда хвалі ўздымае
Параход «Украіна».

Хвалі сінія гэтак,
Фарбаваныя быццам...
А мне бачыцца мора
Залатое пшаніцы.

А мне бачыцца неба
З дзялягадам бискрайнім,
А мне чуюцца гоман
І камбайны... камбайны...

А мне бачацца сёла,
Пабялёныя хаты,
А мне чуюцца песні,
Што спяваюць дзяўчаты.

Параход «Украіна»!
Рады я, што сустраюся —
Хутка спыніцца дома
Ты, дапаўшы ў Адэсу.

Завязі-ж, завязі-ж ты
Прывітанне, як сына,
Майго сэрца імкненню —
Дарагой Украіне.

Між азёраў Наддзвіння,
Між бароў і дуброваў,
З песень маці пачуў я
Украінскае слова.

Я пачуў ад Шэўчэнкі
Пра жыццё, што мінула!

Новыя п'есы украінскіх

Зараз тэатры Украіны прыступілі да работ над новымі п'есамі украінскіх драматургаў.
Намечана паставіць п'есы «Райскі лезбедзь» Яноўскага, «Арсенал» Сухадольскага, «Барыслаўская трагедыя» Дольд-Міхайліка, «Чароўныя шкеліцы» Крамава і Валыскага, «Дарагая мамачка» Багмута і Сокала.

Харкаўскі дзяржаўны Акадэмічны тэатр рыхтуе п'есу Л. Дмітэркі «Пралескі», якую пакажа гледачу ў пачатку новага сезона.

У самадзейных калектывах

Украінскі народ шчыра любіць мастацтва братняга беларускага народа. Цудоўныя вершы Я. Купалы і Я. Коласа гучаць у школе і на радыё. Беларускае песні і танцы ўзабагачаюць рэпертуар самадзейных мастацкіх калектываў.

Самадзейныя калектывы Палаца піонеру горада Лубы, раённага Дома культуры выконваюць танцы «Бульба» і «Лявоніха». Нядаўна піонеры і школьнікі, якія ўдзельнічаюць у мастацкай самадзейнасці пры Лубенскім Палацы піонеру, выступілі перад настаўнікамі раёна з канцэртамі. Вялікім поспехам карыстаўся танец «Бульба», які суправаджаў іх.

Хочацца кароткай п'есаў і танцаў сузвіцця чымасці са іх і Беларусі і спрыяць шматлікіх сузв'язі.

с. Біеўшы Лубенскі Палтаўскі.

Немаюць ўнесці стар гасарцеля кароткай п'есаў і танцаў сузвіцця чымасці са іх і Беларусі і спрыяць шматлікіх сузв'язі.

Першым ступае Я. гучыцца пагр.

Баяцца Няхай Нябеса Дарэмні Нябеса Смешны Не мен Было н

Усім гр Абрэза

Бурнымі калгаснікі вершы пер

Адзі за кі з твор імкненням дзей. М. Та пазмы «Дэ даіне «Ой, Вершы і б хоцьды, М. рамчык, М рас, А. Ба Уд. Корбан

За час пісьменніка А Якімовіч наведала т страчу з в

Калгас «Бабруск

З думамі аб міры

кожны год высаджаць не менш пяці тысяч дрэў — пераважна ліпы і каёну, каб пчыталі меці магчымасць браць мёд з іх кветак. Кожная, на першы погляд дробная дэталі сведчыць, што ўсё тут накіравана на палепшанне добрабыту людзей. Возьмем хоць-бы ваду. Спрадэку пілі яе людзі са звычайных калодзежаў. Хоць і нясмачная, але пілі, бо хто-ж бы мог дастаць яе з глыбінных пластоў. А ў калгасе паклапаціліся і аб гэтым. Цяпер некалькі артызанскіх калодзежаў выносяць з глыбіні 65 метраў на паверхню чыстую і прыемную ваду. Так, з глыбінкі, чыстых крыніц б'е і само жыццё калгаснікаў, якія ўжо дасягнулі шчаслівага і замознага жыцця. У гэтым годзе яны атрымліваюць на прададзень па 2,5 кілаграмы збожжа, па 9 кілаграмаў буль-

бы і гародніны і па 20 рублёў грашма. Рабочы дзень закончаны. На вуліцах і ў дамах зааідаіся электрычнае святло. Ірка засвяціліся вокны ў калгасным клубе, дзе павіна адбыцца сустрэча з пісьменнікамі. Калгаснікі з дальніх брыгад прыехалі на аўтамашынах.

Клубная зала перапоўнена. На трыбуне — сакратар партарганізацыі сельгасарцеля тав. Іўкін, які адкрывае літаратурны вечар, прысвечаны барацьбе за мір.

Слова прадстаўляецца П. Броўку. Ён гаворыць аб мірных імкненнях савецкіх людзей, аб іх актыўным удзеле ў справе мірнага ўрагування міжнародных праблем. П. Броўка падкрэслівае, што разам з усім савецкім народам змагаюцца за справу міру сваімі творамі і беларускія пісьменнікі.

Старшыня праўлення калгаса «Рассвет» К. Ароўскі гутарыць з пісьменнікамі. Фотарэпартаж БЕЛТА.

У Баранавіцкай вобласці выступаў з канцэртамі Беларускай дзяржаўнай народнай хору пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтва БССР Г. Цітовіча. Глядач з асаблівай прыкільнасцю сустраў гэты калектыў. У яго рэпертуары нямала песень, запісаных у вёсках гэтай вобласці. Сярод удзельнікаў—многія тх, хто яшчэ нядаўна выступаў у мясцовых самадзейных калектывах. К. Паплаўскі некалькі год назад выступаў на абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці ў якасці кіраўніка Івянецкага народнага аркестра, а зараз, пасля сканчэння Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, працуе хормайстрам. Хор пачаў сваю праграму выкананнем песні П. Шэўкі «Родны край» на словы паэта А. Астрыкі. Гэтую песню жыхары Баранавіч слухалі з найвялікшай увагай. Яны ведаюць свайго земляка, здольнага самадзейнага кампазітара на цудоўнай песні «Наш Нёман», якую чулі не раз на радыё і ў выкананні самадзейных калектываў вобласці. Лёгка мяккая лірычная мелодыя песні «Хорошо весною бродится» на словы паэта М. Ісакоўскага, музыка да якой напісаў самадзейны кампазітар — выкладчык Нясвіжскага педучылішча П. Касач. Выканавалі танцы, песні беларускіх і рускіх савецкіх кампазітараў, украін-

скія і польскія народныя песні. Канцаецца праграма канцэрта харэаграфічным малюнкам «Як той Зосі давалася» (словы А. Русака, музыка Г. Цітовіча). Апусцілася заслона, але яшчэ доўга гучаць аплэдысменты... З залы чуюцца словы: — Часцей прыязджайце да нас! Так адбылася сустрэча маладога творчага калектыва з жыхарамі Баранавіч. Асабліва радаснай і ўрачыстай была сустрэча хора з калгаснікамі сельгасарцелі імя Сталіна Жаравіцкага сельсавета Ляхавіцкага раёна. Сотні людзей сабраліся на прасторнай лугавіне. Хор выканаў усе творы свайго рэпертуара і народныя песні, запісаныя ў Ляхавіцкім раёне. За тыдзень калектыў хора пабыў у Гарадзішчах, Слапіме, Міры, Клецьку, Любчы, Ляхавічах, выступіў у Баранавіцкім парку, перад чыгуначнікамі Баранавіцкага вузла. І ўсюды яго выступленні карысталіся нязменным поспехам. Раман САБАЛЕНКА. На здымку: выступленне Беларускага дзяржаўнага народнага хора ў калгасе імя Сталіна Ляхавіцкага раёна. Фота А. Перахода.

Палепшыць арганізацыю працы тэатраў

Пасля летніх гастролі і адшчыпкі тэатральнага калектыву рэспублікі вяртаюцца на свае базы, да найбольш актыўнага творчага жыцця, падрыхтоўкі і выпуску новых спектакляў. Ад таго, як тэатры здолеюць пабудаваць далейшы рэпертуар, які лепшым твораў сучаснай савецкай і класічнай драматургіі паставіць на сваёй сцэне, як здолеюць ажыццявіць новыя спектаклі, залежыць іх папулярнасць і іх поспех. Савецкі глядач прад'яўляе сур'ёзныя патрабаванні тэатрам. Ён хоча бачыць цікавыя высокамастацкія спектаклі, якія нясуць перадавыя ідэі, глыбокія думкі і адказваюць на найбольш актуальныя тэмы сучаснасці. Аднак многія тэатры яшчэ ў вялікім даўгу перад народам. Рэпертуар іх абмежаваны, колькасць новых паставак зусім не дастатковая. Мастацкія якасці часта бываюць ніжэй творчых магчымасцей калектыва. У мінулым сезоне тэатры паказалі рад значных спектакляў, які атрымалі высокую ацэнку грамадскасці. Але ў арганізацыі творчай работы тэатраў былі буйныя недахопы, якія прыводзілі да зрыну тэрмінаў выпуску новых спектакляў, да штурмаўшчыны і невыканання рэпертуарных планаў. Толькі безадказнасцю, няўменнем правільна арганізаваць падрыхтоўку новым рэпертуара можна растлумачыць той факт, што за восем месяцаў работы гэтага года тэатры імя Янкі Купалы падрыхтавалі ўсяго адзін новы спектакль і адзін адзіноў у новай рэдакцыі, у той час, як на плане тэатр павінен быў выпусціць за гэты перыяд шэсць новых спектакляў. Яшчэ горшае становішча ў Дзяржаўным тэатры лясак, які за восем месяцаў выпусціў толькі адзін спектакль, замест чатырох прадугледжаных планаў. Глядачы чакаюць новых добрых спектакляў, а іх судзіліцы абіяннямі ў выглядзе анонсаў. Слабая арганізацыя вытворчага і творчага працэса, няўменне планіраваць дзейнасць калектыва, бесперапынны кампрамісы перад так званымі «аб'ектыўнымі» прычынамі — галоўныя недахопы працы тэатраў. Творчае жыццё калектыва вызначаецца ў першую чаргу рэпертуарным планам, выбарам п'ес, якія найбольш поўна адказваюць патрабаванням глядачоў. Відавочна, што новыя п'есы павінны адпавядаць творчому профілю тэатра, заставаць яго трупы, садзейнічаць найбольш поўнаму і дасканалому раскрыццю творчых індывідуальнасцей майстроў сцэны і таленавітай моладзі. А бывае так, што асобныя актёры застаюцца без нагулак ў той час, калі другія — перагружаны. Маюць месца выпадкі, калі творы, уключаныя ў рэпертуар, здымаюцца з-за цяжкасцей тэхнічнага ўвасаблення, як гэта было, напрыклад, у оперным тэатры з балетам «Медын конік». Усё гэта прыводзіць да частых змяненняў рэпертуарнага плана і адмоўна ўплывае на ўсё творчэ дзейнасць калектыва. Асабліва частым змяненні нагледзілі зноў у тым-жа тэатры імя Янкі Купалы, які ў гэтым годзе неаднаразова мяняў свой рэпертуарны план. Складанне рэпертуарнага плана кожнага тэатра — выключна важная справа, яно не можа насіць характар тэрміновага падбору п'ес перад адкрыццём сезона. Рэпертуарны план павінен арганізоўвацца на працягу ўсяго года пры максімальным удзеле ўсёй тэатральнай грамадскасці.

Безуважнасць да будаўніцтва дзіцячых садоў

У гэты дзень прыёмны пакой Варашылаўскага раёна быў да адказу запойнымі наведвальнікамі. Некаторыя жанчыны прышлі з дзецьмі. У пакоі ўзбуджаны гоман: — Гэта-ж толькі пудамца, якую валакіту рывалі! Ходзіш, ходзіш, і ўсё да рэмна! — Хутчэй самую складаную справу можна вырашыць, чым устроіць малаго ў дзіцячы сад. У кутцы на лаўцы прымасцілася некалькі жанчын, якія, відаць, не першы раз прыходзяць сюды. Гутарка ў іх адна — як быць з дзецьмі: ці змясціць адных у кватэрах, ці браць кожны дзень з сабой на работу. — Проста бяда, — гаворыць супрацоўніца АН БССР С. Шаўцова, — маю дачку з ласей вымісці, а ў сад не бярць. Не кідаць-жа мне работу, да якой я прывычалася і палюбіла. — Я дым усёю надзею згубіла ўстроіць свайго Вову ў дзіцячы сад, — устаніла слова Н. Калеснікіна. — На ўліку ў раёна ўжо больш года, а зруху, як бачыце, ніякага. Але пакінем на нейкі час наведвальнікаў і зойдзем у кабінет да загадчыка раёна Софіі Філіпаўны Куляшовай. Нас сустракае ўжо немаладая, але энергічная жанчына. Яна віватава ўсім-хаецца, нібы прасячы прабачэння за ўсё, што тут можна ўбачыць. — І так кожны прыёмны дзень, — сума гаворыць Софія Філіпаўна. — Праходзіцца адмаўляць у дзіцячым садзе нават такім дзецям, якія маюць неадкладную патрабу ў ім. Тав. Куляшова расказвае аб становішчы справы ў сваім раёне. Варашылаўскі раён — буйнейшы ў Мінску. Тут размешчана шмат прамысло-

вых прадпрыемстваў, медыцынскіх, навуковых і адміністрацыйных устаноў, у якіх працуюць многія сотні жанчын. І законна здзіўляе той факт, што ў раёне дзейнічае ўсяго 6 дзіцячых садоў, з агульнай колькасцю ў 425 месц. Вядома, як-бы ні жадала тав. Куляшова, а змясціць у дзіцячы сады ўсіх дзяцей ёй не ўдасца. У дзіцячы сады раёна замест 425 дзяцей залічана каля 600. А на чарзе застаецца яшчэ 750 дзяцей (тэра саказаць, што дзеці, маці якіх не працуюць, але хацеі-б паступіць на работу, на чаргу наогул не бярцца). Такое становішча з'яўляецца тыповым для ўсіх раёнаў горада. Паставы і спраўдэнсць Калі спытацца ў старшыню выканкома Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных тав. Даўгашэўскага, чаму ў горадзе мала дзіцячых садоў, дык ён ахвотна вяслаўмаўчаць: — Няма памішканняў, таму і садоў мала. Ці так гэта — паспрабуйце правярць на фактах. З года ў год цягнецца папяроявая валакіта аб вызваленні даваеннага будынка дзіцячага сада, які займае супрацоўнікі АН БССР. Калі-б горвыканком паклапаціўся аб перасяленні жылцоў з гэтага дома, дык працоўныя Мінска атрымалі-б яшчэ адзін дзіцячы сад. Не выселены жылцы і з будынкаў былых дзіцячых садоў на Чырвонаармейскай, 50, Сляпянскай, 20, на вуліцы імя Клары Цэткін, 17 і іншых. Толькі за апошнія тры гады ў Мінску адна ў эксплуатацыю каля 250 тысяч квадратных метраў жылёвай плошчы, а адкрыта толькі чатыры новыя дзіцячы сады. Ці-ж гэта дзіцячы сад? Сляпянка. Калі вам спецыяльна не паказуць, дык вы ніколі не знойдзеце тут дзіцячага сада № 1, бо змяшчаецца ён у самай, што ні на ёсць, старанькай хаціне. Тут выхоўваюцца дзеці рабочых цялічча-парніковага камбіната. Вас лагодна прадугледзеўшы толькі слуху для развешвання бязлітасна. Стварыць выгады для хатніх гаспадынь — добрая справа, але збыцца на культурныя патрэбы насельніцтва негэта. А між тым, такое становішча лічыцца амаль нормальным. Паспрабуйце пасля работы выйсці ў двор і заняцца спортам, паіграць у валейбол, баскетбол, гарадкі або ў тэніс. Такой магчымасці жыхар не мае, бо домаўпраўленчых спортплатоў або не прадугледжвалі ў праектах, або проста палічылі за лішняе іх будаваць, калі яны ў праекце і былі. Забудова цэнтральнай магістралі горада — перспектыва імя Сталіна — заканчваецца. Узведзены дзесяткі прыгожых, архітэктурна добра аформленых шматпавярховых дамоў. Але ні ў адным доме, ні ў адным квартале няма спортплатоў. У такім жа стане і ўсе астатнія закончаныя будовы Мінска. Чаму міма гэтых фактаў праходзіць галоўны архітэктар Мінска т. Мацвеевіч, начальнік дзяржінспекцыі архітэктурна-будаўнічага кантролю т. Філіповіч і інспектар т. Пілловіч? Чаму не турбуе заказчыка паўны аб'ём выкананых работ? Усе гэтыя пытанні і рад падобных ім задаваліся ўказаным арганізацыям. Галоўны архітэктар Мінска т. Мацвеевіч спасылаецца на іменне заказчыка атрымаць як мага хутчэй аб'ект для эксплуатацыі, нават калі ён яшчэ не закончаны. Насустрач заказчыку ахвотна ідзе ін-

спрашаюць увайсці. У невялікім душным пакоі гуляюць каля сямідзесяці дзіцячых і хлопчыкаў, а разлічаны сад на 40 дзяцей. Гэты адзін пакой з'яўляецца і спальняй, і сталовай, і пакоем для заняткаў і гульні. Вядома, што цяжка гаварыць аб зместоўшай выхаваўчай рабоце ў такіх умовах. Дзіцячы сад № 19 размешчан на праекце імя Сталіна, 72 (я Камароўскіх разлі) у двух маленькіх пакоях са слабымі аконкамі і нізкай столлю. — Вы не можаце ўзвіць, колькі працы і старання затрачваюць нашы работніцы, каб падтрымліваць у такім памяшканні чыстату, — гаворыць загадчыца дзіцячага сада Аляксандра Нікалаўна Буніч. А вось дзіцячы сад № 3 па Лагойскаму тракту. Размешчаны ён у будынку, які ўвесь час пагражае разбурыцца. Каб збераць будынак ад абвалу, тут устаўлена многа цэновых падпорок. Амаль што ў такім стане знаходзіцца і дзіцячы сады № 10, № 36, № 85. Можна аб гэтым не ведаць у горавосце? Ведаюць. Не праходзіць і дня, каб там не атрымлівалі скарг ад насельніцтва і адміністрацыі дзіцячых садоў. Не раз гэтае пытанне выносілася на абмеркаванні. Аднак і да гэтага часу ніякіх мер да забяспечэння дзіцячых садоў лепшымі памяшканнямі не прынята. Хуткімі тэмпамі аднаўляецца і прыгажэ наша сталіца. Більшасць галін народнай гаспадаркі рэспублікі дабіла пераўзыхіла даваены ўзровень, а вось сетка дзіцячых садоў дасягнула толькі 50 працэнтаў даваеннага ўзроўню. Наспела неабходнасць рэзка змяніць стан рэчэй і ад размоў і папяроявай валакіты перайсці да канкрэтных спраў і па-бацькоўска палкапаціцца пра будаўніцтва новых будынкаў для дзіцячых садоў. Л. КОБЫЗЕУ.

тару, у якіх дадзена высокая ацэнка спектаклям і майстрам сцэны — артыстам Б. Платонаву, Л. Рахленку, Л. Рэжыскай, О. Галіне, Г. Глебаву, І. Ждановіч, Ул. Дзязюшкі і другім удзельнікам паказаных у Кіеве паставак. На сустрэчы калектыва тэатра з работнікамі мастацтва ва Украінскім тэатральным таварыстве таксама адзначалі высокае майстэрства актёрскай і рэжысёрскай работы ў паставаках тэатра. Сёння спектаклем «Анна Карэніна» тэатр імя Я. Купалы адравае свой новы сезон. У бліжэйшы час тэатр выпускае новыя спектаклі: «Даходнае месца» Астроўскага, «Зрада і каханне» Шылера. Акрамя гэтага заплававаны да паставоў п'есы «Страказ» Бараташвілі, «Выбаічыце, калі ласка!» Макаеўска, «Нора» Ібсена і іншыя.

Новы сезон у тэатры імя Я. Купалы

6-га жніўня закончыліся гастролі тэатра імя Я. Купалы ў Кіеве. За месяц кіеўляне прагледзелі спектаклі «Залі «Аўроры», «Паўлінка», «Хто смеяцца апошні», «Канстанцін Заслонаў», «Гэта было ў Мінску», «На довітку» і іншыя. З вялікім поспехам праходзіў спектакль «Хто смеяцца апошні», які кіеўляне наведвалі асабліва ахвотна. Паставоўкі тэатра прагледзелі кампазітары, мастакі, артысты і рэжысёры кіеўскіх тэатраў. Кіеўскі тэлевізійны цэнтр паказаў спектакль «Позняе каханне», на украінскаму радыё перадаваўся спектакль «Паўлінка». Артысты былі частымі гасцямі ў рабочых, калгасніках, студэнцкай і комсамольскай моладзі Кіева і вобласці. Галэты «Савецкая Украіна», «Праўда Украіны», «Савецкае мастацтва» выступілі з рэцэнзіямі і артыкуламі агляднага харак-

Плануюць, але не будуць

Кожны год мінчане атрымліваюць новыя спортплатоў будаванні. Здаецца ў эксплуатацыю дом фізкультуры добраахотнага спортплатоў таварыства «Іскра», стадыён «Дынама», падыходзіць канец будаўніцтва закрытага плавальнага басейна, спортплатоў залы таварыства «Спартак». Усё гэта — толькі частка вялікіх работ. На плане будаўніцтва Мінска прадугледжваюцца рэканструкцыя стадыёна добраахотнага спортплатоў таварыства «Харчавік», які будзе добраўпарадкаваны спортплатоў будаваннем. Будуюцца стадыён пры Інстытуце механізацыі сельскай гаспадаркі, фізкультуры павялічанага трактарнага завода і г. д. Апрача спортплатоў будуюць, у праектах жылых дамоў Мінска прадугледжана будаўніцтва так званых «малых спортплатоў», якія ўваходзяць ва ўнутрыквартальнае добраўпарадкаванне. У жылым пасажу механічнага завода прадугледжана пабудова валейбольных, баскетбольных і гарадочных пладовак. Падумалі аб гэтай важнай справе архітэктары і пры праектаванні меланжавага камбіната, і пры праектаванні добраўпарадкавання раёна паміж вуліцамі Баранавіцкай і Вялікамоўскай. Аднак у архітэктурным ансамблі з пачатку дамоў каля парка імя Горькага, у якіх будзе жыць да 1500 чалавек, не прадугледжваюцца ніводнага квадратнага мет-

ра пад спортплатоў пляцоўкі (архітэктар Варшч), хоць і добра вядома, што на існуючаму паляжэнню на кожнага жыхара прадугледжваюцца 1—1,5 кв. метра пляшчы спортплатоў будаванняў. Праўда, палажэнне аб спортплатоў будаванні распрацавана вельмі агульна, што да падаставы архітэктарам кіравацца пры планаванні асабістымі сімпатыямі да таго ці іншага віду спорту. Так, у большасці праектаў прадугледжаны выключна валейбольныя пляцоўкі. Няма распрацаваных «нарматываў» па фізкультураму добраўпарадкаванню. Кожны праект, перад тым як яго зацвердзіць, разглядаецца і візіруецца ў многіх інстанцыях: у горвыканоме, сантэхнаглядзе і г. д. А вось з фізкультуры скартарам пры гарадскім аддзеле аховы здароўя чамусьці ніхто не раіцца, не ўлічваецца правільнасць размяшчэння спортплатоў будаванняў. У выніку прыгажэйшы квартал горада, які знаходзіцца на беразе Свіслачы (вуліцы Мопра, Чырвоная, праект імя Сталіна) і складаецца з 13 шматпавярховых жылых дамоў з насельніцтвам звыш 5000, застаецца фактычна без спортплатоў ўнутрыквартальнага добраўпарадкавання. Паводле існуючых нарматываў, тут трэба было-б адвесці не менш поўтэктарнага спортплатоў пляцоўкі. Аўтар праекта т. Тегарт, відавочна, лічыць, што заштрабаванні будучых жылцоў можна будзе задавоўці,

спекцыя архітэктурна-будаўнічага кантролю, якую ўзначальвае т. Філіповіч. На неаказаных аб'ектах складаецца акт прыёму, з якім інспекцыя ўваходзіць у Мінгорвыканком, каб атрымаць рашэнне на засяленне дома, а горавосце звычайна не адмаўляе. Так, ранейшнем Мінгорвыканком ад 8-га студзеня 1953 года дазволена эксплуатацыя трох дамоў на вуліцы Фрунзе і чатырохпавярховага 31-кватэрнага жыллага дома на вуліцы Баўруйскай, аднапавярховага жыллага дома Мінскай чыгуначкі на Прывакзальнай плошчы. Рашэнне абавязала начальніка чыгуначкі т. Кацяша і начальніка 3-га участка будаўніцтва т. Сокалова закончыць работы па добраўпарадкаванню двароў да 1-га чэрвеня 1953 г. Але рашэнне застаецца пустой паперкай. Аналагічныя паставы былі вынесены на многія аддзеныя ў эксплуатацыю жыллыя дамы. Кожны раз кагосьці абавязвалі ліквідаваць недаробкі, закончыць работы па добраўпарадкаванню, складалі акты, прымаілі рашэнні, падпісвалі да справы, зноў прымаілі рашэнні і зноў не выконваліся. Працоўныя стадыёны маюць поўнае права патрабаваць, каб не толькі знадворная аддзела дамоў і вуліц радавала вока, але каб былі створаны і ўсе ўмовы для фізічнага развіцця нашых людзей у час адпачынку. Н. МАГІЛНЫ, старшы выкладчык кафедры фізыхавання Мінскага юрыдычнага інстытута.

Хроніка культурнага жыцця

У Баўруйскай вобласці працуюць 83 агітацыйна-мастацкія бригады, створаныя пры клубных установах. Агітбрыгады выезжаюць у калгасы, МТС. Толькі за апошні час для калгаснікаў і рабочых МТС дадзена 385 канцэртаў і вечароў самадзейнасці, на якіх пабывала звыш 30 тысяч чалавек. Сельскія культасветработнікі Шаркаўшчынскага раёна Полацкай вобласці правялі 14 месаўных вечароў на тэмы: «Наша мэта — камунізм», «Табэ наша праца, любімая Айчына», «Сілы міру непераможны», «СССР па варце міру». Калектыў мастацкай самадзейнасці гарадскога пасёлка Тамашоўка Даманавіцкага раёна, які кіруе настаўніца Н. Міхалюк, карыстаецца поспехам сярод працоўных. Тут арганізаваны харавы, танцавальны, драматычны і іншыя гурткі.

НАША РОДНАЯ СЯСТРА УКРАЇНА

Слова да беларускіх сяброў

Яны раслі ў калысцы Кіеўскай Русі: тры мужныя і працавітныя сястры — Расія, Украіна, Беларусь. Векавечная іх дружба назаўсёды змацавана кроўю ў агульнай барацьбе супраць чужыніцаў-захопнікаў.

Пышным вясным цветам расквітнела доля і дружба сясцёр пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, у роднай сям'і народаў нашай слаўнай Айчыны.

Колькі бліскучых старонак упісалі народы Расіі, Украіны, Беларусі ў велічную кнігу айчынай гісторыі ў бітвах пад Масквою і Сталінградам, пад Севастопалем і Віцебскам, пад Адэсай і Мінскам!

Неўміручымі працоўнымі подзвігамі пакрылі яны сябе на фабрыках і заводах, на шахтах і калгасных палях, у барацьбе за развіццё самай перадавой ў свеце культуры, літаратуры і мастацтва, нацыянальных па форме і сацыялістычных па змесце.

Мікола БАЖАН

Украінскі народ любіць і шануе літаратуру рускага, беларускага народаў, як і ўсіх народаў-братоў вялікага Савецкага Саюза.

Глыбокая, чароўная песня беларуская — родная, зразумелая для украінцаў, як і руская.

Творы беларускіх пісьменнікаў перакладаюцца на украінскую мову і выдаюцца вялікімі тыражамі. Песні беларускіх пісьменнікаў не сыходзяць са сцэны украінскіх тэатраў.

Няма такой бібліятэкі на Украіне — ці то ў горадзе, ці то ў сяле — дзе-б не было твораў Янкі Купалы, Якуба Коласа, Кандрата Крапівы, Аркадзя Куляшова, Пётруся Броўкі, Максіма Танка і іншых пісьменнікаў.

У выніку штодзённых клопатаў Комуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб развіцці культуры народаў Саюза ССР,

пад уплывам перадавой літаратуры рускага народа ў развіцці украінскай і беларускай літаратуры і мастацтва дасягнуты вялікія поспехі, асабліва ў пасляваенныя гады.

Між тым, мы, савецкія пісьменнікі, яшчэ не поўнацю выкарыстоўваем тую творчыя магчымасці, якія нам прадастаўляюць партыя і народ. І як вынік, — і на Украіне, і ў Беларусі яшчэ мала сапраўдных высокамастацкіх п'ес розных жанраў, паэтычных твораў, у тым ліку лірычных.

Мне здаецца, што цудоўная творчая дружба украінскіх і беларускіх пісьменнікаў і мастакоў, таварыская крытыка і самакрытыка, сістэматычныя творчыя сустрэчы з'яўляюцца сапраўднай зарукай далейшага росту нашых брацкіх літаратур і мастацтва. Наша агульная праца і творчыя намаганні дапамогуць стварыць такую літаратуру, якая здольна будзе задаволяць культурнага і патрабавальнага савецкага чытача.

Выгляд Дняпра з Першамайскага сада.

Фота О. Пагона.

Восень

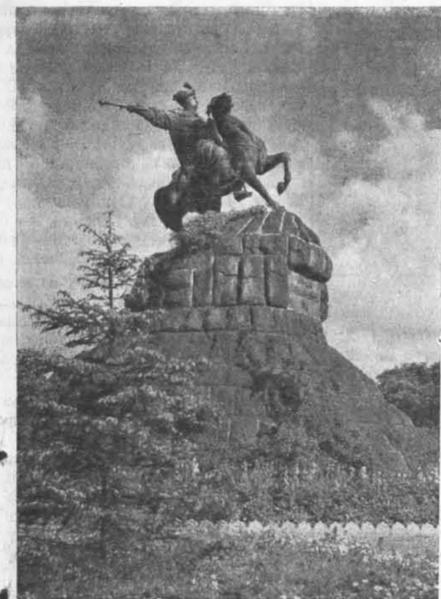
Максім РЫЛЬСКІ

Восень шчодрая, спрадвечная
Смуглатварая красой,
І старая, і бясспрэчна
Маладая навіной!
Як вянком, квіццёвым садам
Ахінулася сяло.
Па-над горадам лунае
Кучаравы, сіні дым,
Дзень ласкавы не змаўчае
Над народам маладым.
У грабовым лесе цёмным
Пахі вострыя грыбоў,
Між лістамі, быццам проміні,
Пералівы агнявоў.
У празрыстасці вінаграда
Сонца меду наліло,
Шум вясёлага віна.

Каханне

Платон ВАРАНЬКО

Восем вёрст праз лес, балота
На кані імчаў,
Прыпыніўся каля плота,
Падкаваным стукнуў ботам:
«Дома ты, дзючча?»
«Дома, дома,
Любы дружа!
Я цябе чакаю дужа,
Заяжджай на двор».
Месячык з-за гор
Асвятляе двор, хаціну,
Росныя кусты,
Кірэнасоў дзюччыну,
Хлопца з ценічцай,
Карабін, патронаў тасму,
Сонную раку,
Валасоў тугую пасму.
Сядзьма на грудку.
Есці хочаш?
«Не, Уляяна,
Толькі гляню,
Ці шчасліва...»
Абніліся.
Конь імкліва
Рынуў з усіх ног.
Ен дагнаў, схпаў за грыну:
«Пачакае не мог?»
З-пад сядла дастаў пакунак,
Развязаў шпурок,
Выняў хустку ў падарунак —
Параштны шоўк.
«Будзь здарова!
Мне пара».
І паехаў ён з двара.
Толькі шпэчка ўслад Уляяна:
«Вернешся ці не?»
Толькі рэха і туманы
У густым цяме.
Толькі рэха і туманы —
Хутка будзе бой.
Паліцелі партызаны
І між імі твой.
Не загіне — дык прыедзе,
А заб'юць — заплач.
На ўсю моц у лесе недзе
Затрубіў трубак.
Пераклаў Патро ГЛЕБКА.

Помнік Багдану Хмяльніцкаму.

Фота А. Леўчанкі.

Партыі

Любамір ДМІТЭРКА

Нямала паэтаў цябе праслаўлялі.
Адны з іх ракою цябе называлі,
Што нашыя жыцці, як плыні, аднае
І мчыць іх удалеч, у мора без краю.

Другія цябе акіанам называлі,
Што велічца коціць магутныя хвалі,
Што лёгка і вольна нясе параходы
Да мэты жаданай праз бурныя годзі.

Цябе называюць і сонейкам ясным,
Што шлях асвятляе да прышласці шчаснай.
А мне з чым,
а мне з чым цябе параўнаці?

Я словам найлепшым
заву цябе —
маці.

Вялікая, слаўная маці народа,
Ты шчасце дала, што не зналі мы зроду,
Бо Леніна геній і Сталіна воля —
Здабытае шчасце,
жаданая доля!

Мы-нашае шчасце праз бітвы пранеслі,
Як самую чыстую, светлую песню.
Над намі знізіў яна, сцягі калыша,
Над светам лунае

усё вышай
і вышай.

Хай высахнуць рэкі... Адновім мы рэкі!
І мора там будзе, дзе стаяў быў спрадвеку!
І сонца над намі ніколі не згасне,
Нам Леніна сэрца свяціць будзе ясна!

Машыні мы за рэкі, магутней за моры.
Ясней мы за сонца і вышай за горы.
Мы думкамі сілай сваёй асаблівай —
Нязломнаю аднацю,
творчым парывам.

Так,
Есць у мяне з чым цябе параўнаці!
Я словам сардэчным
заву цябе —
маці.

Як маці любімай, клянёмся табе,
Што вартым!
будзем
цябе
ў барацьбе!

Пераклаў Васіль ВІТКА.

Мацаванне культурных сувязей

Дзяржаўнае літаратурнае выдавецтва УССР у сваёй рабоце імкнецца да найбольш поўнага задавальнення шырокіх і ўсё ўзрастаючых культурных патрэб нашага чытача.

Апрача выданняў украінскай класікі і твораў сучаснай украінскай савецкай літаратуры, выдавецтва ў пасляваенныя гады ажыццяўляе шырокую праграму азнамялення украінскага чытача з лепшымі дасягненнямі літаратуры брацкіх народаў ССР, краін народнай дэмакратыі на роднай мове.

Асабліваю ўвагу аддаем мы перакладам на украінскую мову твораў класічнай і сучаснай літаратуры вялікага рускага народа. У гэтым годзе мы заканчым выданне на украінскай мове чатырохтомніка Збору твораў А. С. Пушкіна, «Вайны і міру» Л. Н. Талстога. Выдан трохтомнік твораў Н. В. Гоголя і ажыццяўляецца выданне А. М. Горкага ў 16 тамах.

Выдавецтва працуе над многатомнымі выданнямі Чэхава, Караленкі, Шчэдріна. У пасляваенныя гады на украінскай мове вышлі амаль усе лепшыя творы сучас-

ных рускіх савецкіх пісьменнікаў. У прыватнасці, сёлета выходзіць у свет трохтомнік твораў В. В. Маякоўскага, «Пётр Першы» А. Талстога, «Сіпан Разін» С. Злобіна, «Даўрыя» К. Седых, вершы Н. Ціханова і іншыя.

Значнае месца ў рабоце выдавецтва займаюць выданні твораў другіх брацкіх народаў Саюза ССР. Толькі ў гэтым годзе выходзіць аднатомнік твораў А. Куляшова, А. Казбегі, А. Цэртэлі, Джамбула, Сулеймана Стальскага, асобныя творы Янкі Брыля, Сьвідрыбекава, В. Лапіса, В. Вільдэ, Б. Кербабаева і іншых.

Дзяржлітвыдавецтва УССР сістэматычна выпускае ў перакладах на украінскую мову лепшыя творы класічнай і сучаснай прагрэсіўнай літаратуры заручбных краін. Гэтая галіна дзейнасці выдавецтва накіравана перш за ўсё на ўмацаванне культурных сувязей з другімі народамі «свету». З года ў год мы дружым многія лепшыя творы кітайскай, балгарскай, польскай, венгерскай, румынскай, чэшскай, нямецкай, а таксама французскай, італьянскай, англійскай і іншых літаратур. У 1953 го-

дзе украінскі савецкі чытач атрымае на роднай мове выдання апавядання Лу Сіня і Чжао Шу-лі, а таксама «Ураган» Чжоу Лі-бо (з кітайскай мовы), апавядання Еліі Пеліна і Каравелава (з балгарскай мовы), Садавіяну (з румынскай), зборнік апавяданняў сучасных прагрэсіўных нямецкіх пісьменнікаў «Апавяданні аб Новай Германіі», пазму карэйскага паэта Тэ Гі Чэна «Пектусан» і другія.

Французская літаратура ў нашых выданнях гэтага года прадстаўлена аднатомнікам твораў О. Бальзака і А. Барбюса, а таксама раманам «Першы ўдар» сучаснага французскага пісьменніка-комуніста Андрэ Стыля.

Значнай падзеяй у культурным жыцці рэспублікі будзе выхад з друку класічных твораў заходнеўрапейскай літаратуры — «Бажэственнай камедыі» А. Дантэ, «Фаўста» Гётэ, «Выбранага» Гейне, выбранных твораў Байрана, Мапасана і другіх.

А. БАНДУРА,
дырэктар Дзяржлітвыдавецтва УССР.

Творы беларускіх пісьменнікаў на украінскай мове

Нямала твораў перакладаецца штогод з беларускай на украінскую мову. Любіць іх Украіна шчыра беларускія песні, шмат з іх ва украінскіх перакладах апублікаваны ў апошні час. У выдавецтве «Містэцтво» 50-тысячным тыражом вышаў «Песні», дзе змешчаны «Бываеце здаровы», «Будзьце», «Мікіта», «Я за цябе, Які міль» і іншыя песні.

Улічваючы ўсё ўзрастаючы цікавасць украінскіх чытачоў да творчасці беларускіх класікаў і сучасных літаратараў, Дзяржлітвыдавецтва Украіны, «Молодь», «Містэцтво», Цэнтральны Дом народнай творчасці выдалі рад беларускіх твораў. У добрым афармленні вышлі кнігі Янкі

Купалы, Францішка Багушэвіча, Якуба Коласа, Кузьмы Чорнага, Змітрака Бядулі.

З твораў сучасных беларускіх аўтараў вышлі «У Забалотці дзее» Янкі Брыля, вершы і паэмы Аркадзя Куляшова, п'есы Кандрата Крапівы «З народам», «Пяноч жаваранкі», «Хто смяецца апошні», Васіля Віткі «Шчасце паста», Аркадзя Маўзона «Канстанцін Заслонаў».

Пад рэдакцыяй акадэміка А. Карнейчука вышла анталогія «Беларускія апавяданні», у якой прадстаўлены творы 23-х беларускіх празаікаў. Выдана і анталогія сучаснай беларускай паэзіі, дзе сабраны творы 22-х паэтаў.

У планах выдавецтваў шмат цікавага па далейшаму азнамяленню украінскіх чытачоў з творчасцю беларускіх празаікаў, паэтаў і драматургаў.

З вялікім поспехам у многіх тэатрах рэспублікі ідуць «Пяноч жаваранкі» і «Хто смяецца апошні».

Часопісы «Вітчызна», «Дніпро», «Жовтень», «Україна», «Радянська жінка», «Зміна», «Піонерія», «Барвінок» у апошні час змясцілі дзесяткі апавяданняў і вершаў беларускіх аўтараў.

Штогод мацнеюць літаратурныя сувязі брацкіх народаў.

Юрый НАЗАРЭНКА.

НАПЯРЭДАДНІ ВЯЛІКАЕ ДАТЫ

Украінскі савецкі народ ужо сёння жыве адчуваннем надыходу вялікага свята. У 1954 годзе будзе адзначацца 300-годдзе ўз'яднання Украіны з Расіяй.

Вялікае ўз'яднанне, якое адбылося дзякуючы брацкай дапамозе вялікага рускага народа шматліку народу Украіны, назаўсёды аб'яднала і здружыла украінскі народ з народам рускім. Гэтая вялікая брацкая дружба ўмацоўвалася і ўмацоўваецца з кожным днём.

Вось чаму 300-годдзе ўз'яднання Украіны з Расіяй з'яўляецца агульнанародным святам усіх брацкіх народаў, аб'яднаных у магутны Савецкі Саюз.

Слаўным летнісам вялікай дружбы паміж народамі, і асабліва дружбы паміж украінскім і рускім народамі, з'яўляецца наша украінская літаратура, для якой тэма дружбы паміж народамі заўсёды была свяшчэннаю і адной з цэнтральных тэм.

Украінская культура, мастацтва, літаратура развіваліся ў сувязях і пад плённым уплывам вялікай рускай літаратуры. Самая перадавая, самая прагрэсіўная ў свеце руская культура, што дала свету бессмертныя імёны Пушкіна і Глінкі, Гоголя і Шчэпкіна, Некрасава і Рымскага-Корсакава, Чахава і Сурыкава, Талстога і Чайкоўскага, Тургенева і Рапіна, адыграла вышаральную і накіруючую ролю ў пытанні развіцця і фармавання нашай класічнай літаратуры і мастацтва.

Магутны геній Тараса Шчэпкіна расквітнеў і заззяў дзякуючы ўплыву і клопатам гігантаў думкі рускага народа — Пушкіна, Гоголя, Белінскага, Чэрнышэўскага, Дабралюбава. Лепшыя украінскія пісьменнікі рэвалюцыянеры-дэмакраты Іван Франко, Міхайла Кацюбінскі, Леся Украінка, Паўло Граб'юскі і іншыя блізка любілі гэтых мастакоў слова, вучыліся ў іх.

Украінскія савецкія пісьменнікі з вялікай цікавасцю сочаць за кожнай новай з'явай рускай савецкай літаратуры, вучацца ў рускіх пісьменнікаў, вывучаюць творчы вопыт сваіх старэйшых таварышаў.

Дзякуючы пастаяннай дапамозе нашым пісьменнікам з боку літаратуры брацкага рускага народа, дзякуючы шырокім, мацнеючым з кожным днём сувязям нашай літаратуры з літаратурамі ўсіх брацкіх народаў, дзякуючы штодзённым клопатам аб нашай культуры з боку нашай роднай Комуністычнай партыі — развіваецца і мацнее украінская савецкая літаратура.

Каля 30 твораў украінскіх савецкіх пісьменнікаў адзначаны Сталінскімі прэміямі. Лепшыя паэтычныя творы Паўла Тычыны, Максіма Рыльскага, Міколы Бажана, Андрэя Малышкі, Уладзіміра Сасюра і іншых з любоўю перакладзены паэтамі брацкіх рэспублік на мовы ўсіх народаў Савецкага Саюза.

П'есы Аляксандра Карнейчука вядомы шырокаму глядачу не толькі Савецкага

Кіеў. Плошча імя Калініна.

Фота П. Харэні.

Саюза, але з поспехам ідуць і на сцэнах многіх краін свету.

«Сцяганосцы» Алеся Ганчара, «Вялікая радня» Міхайлы Стальскага, нафлеты Яраслава Галана, «Пераяслаўская рада» Натана Рыбака, «Залог міру» Вадзіма Сабко, апавяданні Юрыя Яноўскага з'яўляюцца вядомымі творамі сярод шырокіх мас савецкіх чытачоў.

Лепшыя творы нашай літаратуры, прысвечаныя тэме дружбы народаў, у праўдлівых і ўнёсках паэтычных вобразах усаўляюць гэтак велічэнае і высокарод-

нае чалавечэе пачуццё. Паўло Тычына сваім глыбока паэтычным зборнікам «Пачуццё адзінай сям'і» на новы ўзровень узняў паэтычнае раскрыццё ва украінскай літаратуры дружбы паміж народамі, паклаўшы аснову для шырокай тэмы, што з поспехам распацоўваецца маладым пакаленнем нашых паэтаў.

У сваёй новай кнізе паэзіі «Дя Спаськай вежы» Мікола Бажан раскрывае глыбока дружбы паміж украінскім і рускім народамі. Пры дапамозе мастацкіх вобразаў, што маюць герояў розных

эпох, паэт паказвае, як выспявала і гартавалася брацкая любоў украінскага народа да свайго вялікага старэйшага брата. У вершах Андрэя Малышкі, Платона Варанька, Міколы Нагібяды, Патра Дарошкі і многіх іншых паэтаў Савецкай Украіны гарача ўсаўляецца і ўзвясняецца брацкая дружба народаў ССР.

Вялікую працу ажыццявілі нашы савецкія паэты ў галіне перакладу паэтычных твораў брацкіх рэспублік на украінскую мову. Украінскага чытача глыбока радуе тое, што дзякуючы перакладам лепшых украінскіх паэтаў ён мае магчымасць чытаць на роднай мове творы выдатных беларускіх паэтаў Янкі Купалы, Якуба Коласа і многіх іншых.

Велічынна падзея часоў Багдана Хмяльніцкага, бязмежная любоў і поўнае давер'е украінскага народа да народа рускага, уз'яднанне Украіны і Расіі на гістарычнай Пераяслаўскай Радзе знайшлі глыбокае адлюстраванне ў гістарычным раманае Натана Рыбака «Пераяслаўская рада». Рытуецца да 300-гадовага юбілея гістарычнай падзеі ў жыцці нашых народаў, пісьменнік заканчвае працу над другім томам «Пераяслаўскай рады».

Дружба паміж народамі расла і мацнела ў барацьбе супраць нацыянальнай абмежаванасці, супраць буржуазных нацыяналістаў усіх масцей.

Велізарную шкоду наносілі і наносіць агідныя ворагі народа — украінскія буржуазныя нацыяналісты, супраць якіх заўсёды было накіравана вострае пера лепшых украінскіх пісьменнікаў. Тарас Шчэпкіна першым выкрыў і сваім гнейным словам заклікаў украін-

скіх нацыяналістаў — паноў у вышываных кашулях, што астатнюю скуру дралі з сваіх «братів незрэччых грэчкосінаў».

Іван Франко, Міхайла Кацюбінскі, Леся Украінка, Паўло Граб'юскі, Архіп Цісленка ўсё сваё жыццё бязлітасна ваявалі з украінскімі нацыяналістамі — гэтымі агіднымі і драпежнымі ганцамі людскоў долі.

Выкрыццю драпежнай, фашыскай сутнасці буржуазнага нацыяналізма прысвечаны свае новыя творы сучасныя украінскія пісьменнікі.

Алеся Ганчар у новым раманае «Таўрыя», Міхайла Стальмах у апавесці «Над Чаромшам», Юры Смоліч у раманае «Світанне над морам», Сямён Скалярэнка ў раманае «Карпаты» і іншыя выкрываюць звыражны аблічча украінскіх буржуазных нацыяналістаў, што на працягу гісторыі здраджвалі інтарэсам свайго народа, ганцлявалі яго чэсцю і свабоду, дзелі ўласнай нажывы прадачы яго інтарэсы іншаземнаму капіталу.

Рытуецца да вялікага ўсенароднага свята, пісьменнікі Савецкай Украіны працуюць над новымі творами, перакладаюць на украінскую мову лепшыя творы брацкіх літаратур. Усенароднае святкаванне вялікай гістарычнай даты яшчэ больш умацне сувязі паміж савецкімі народамі, высокароднае пачуццё савецкага патрыятызма, яшчэ вышэй узніме развіццё нашай савецкай культуры — любімай усімі брацкімі народамі Савецкага Саюза і прагрэсіўнымі людзьмі ўсяго свету за яе глыбокую праўдывасць.

Юры БЗНАЦКІ,
адказны сакратар праўлення Саюза савецкіх пісьменнікаў Украіны,
Герой Савецкага Саюза.

Недапрацаваная аповесць

У аснове аповесці маладога дзіцячага пісьменніка Алеся Шашкова «Белы камень» — цікавая задума. Аўтар расказвае, як піонеры ў час летніх канікул дапамагаюць калгасу, — адпраўляюцца на пошукі вапны, якая неабходна для павышэння ўраджайнасці.

У цэнтры ўвагі пісьменніка — ажно піонеры на чале са старшым піонерважкім Леанідам Андрэвічам. Мяркуючы па таму месцу, якое адбываецца ў аповесці, Валодзя Казачонку і Алезію Пуртаджану, яны — галоўныя героі.

Алезію — хлопчык даволі пахлаваіны. Аб гэтым гавораць і піонеры, гэта мы бачым і з таго, што ў час падарожжа па дрыгве ў лесе ён нават заплакаў, так страшна здаецца яму там. Аўтар, відаць, паставіў сабе за мэту паказаць, як пераўхоўваецца Алезію, як пачуццё абавязку перад калектывам дапамагло яму перамагчы страх.

Найбольш цікавым момантам з'явіўся выпадак, калі хлопчык адзіночна адправіўся на лодку, у якой знаходзіліся прадукты, каб прыгатаваць яе да берага.

Здаецца, вельмі добры вывадак з аповесці. Але аўтар не здолеў стварыць жывы вобраз. Усе перажыванні, учынкi і хвалюючыя моманты ён падаў суха, шэра, а таму і непераканальна.

Вось як апісваецца гэты ўчынак Алезію.

«Вада была халодная, але Алезію не звяртаў увагі на холад. Ён, мабыць, і зусім не адчуваў яго ў гэтую хвіліну. Узніўшы над галавою снапы, Алезію пайшоў уперад, сцягваючыся аб падвоўны вапны і куніны. А калі вада пачала дасягаць да плячоў, ён лёг на снапы і палыў».

Пяніцы было надзвычай цяжка...

Часам хлопчык наткнуўся на штосьці халоднае, слязіна, і тады яму рабілася страшна. Ён заміраў, бачыўся паварушыцца. Сэрца б'ялося скакалкамі. У такіх хвілін Алезію хацелася вернуцца назад, на востраў. Але жаданне прыгнаць да вострава лодку перамагала страх, і ён ішоў далей».

Алезію ўбачыў у лодцы гадзюк. «На спіне Алезію забягаў мурашкі, але ён не разгубіўся...». Калі хлопчык апынуўся ў лодцы, «нейкая ціхая ўрачыстасць авалодала ім». Вось і ўсе «спражыванні» Алезію.

Тут аўтар меў усе магчымасці, каб найбольш поўна раскрыць характар свайго героя, паказаць яго ўнутраны свет, высакародныя пачуцці, якія кіравалі ім, яго думкі. Але А. Шашкоў абмежаваўся гелай «рагістарнай паводні Алезію», і чытач не пераконваецца, што хлопчык сапраўды пераважываўся, пазбавіўся пахлаваінасці.

Не павідае пэўнага ўражання і другі галоўны герой — Валодзя. Паспеху яго амаль заўсёды спрыяе выпадковасць (ноччу заўважыў ласку, таму згадаўся, хто ўзраў каўбеу; пераезджаў на другі бераг ракі за падстраеным сокалам і заўважыў на адноне вапну). Гэты маленькі герой чамусьці па волі аўтара пакутуе

ад бясповіды без уважлівай на тое прычыны. На працягу нязначнага прамежку часу (тыдзень ці крыху болей) бедны хлопчык не спыць тры ночы (стар. 12, 62, 84).

Паказваючы вельмі добрыя рысы характара Валодзі — клопаты аб таварышчах, чулаць, — аўтар робіць гэта надумана, аднастайна.

Возьмем маленькі прыклад. У зямлянцы, дзе піонеры спыніліся, каб перачкаць дождж, не спіцца чамусьці хлопчыку.

«Халодна, мусіць, Юру, — пядумаў Валодзя. — Цягне з дзвярэй».

Валодзя ўзяў сваё паліто і накрыв і таварышаў...

Ацярэжжа, каб не разбудзіць Алезію, Валодзя выцер хустачкай яго мокры лоб. Потым узяў кнігу і прымасціўся да пецкі».

Гэтак-жа нецікава, як канстатацыйна фактаў, абмадэўвае аўтар паводніны Валодзі на працягу ўсёй аповесці.

Асабісты прыклад старэйшых таварышаў, настаўнікаў мае велізарнае значэнне ў выхаванні характара. У аповесці прысутнічае піонерважкі Леанід Андрэвіч. Імяна прысутнічае, бо мы не адчуваем яго кіраўніцтва, ініцыятывы, яго ўплыў на дзяцей. Без яго ведама піонеры вырашылі не спыніцца на начле ў зручным месцы, а палыць далей і трапілі пад дождж. Апамятаваліся ўжо ў цемры. «Крыху не разлічыў я, — азірваючыся па баках, думаў важаты». Пачалася наваліцца. Важа і трываў сабе нібы старонні назіральнік і думаў: «Што рабіць?». Ён толькі падганяў: «За вёсла. По-о-ўны ўперад!».

У час наваліцы ўзняў настрой у рэбят не ён, а Валодзя. Важаты-ж толькі «гаварыў спакойна». У час падарожжа ноччу ў лесе па дрыгве мы не бачым важатага, не адчуваем, як ён у бядзе агрутоўвае піонеры. Леанід Андрэвіч нават не заўважыў, што Алезію, які хацеў па лодку, доўгі час адсутнічае. Такі наўважлівасць прынямае ролю важатага. На сутнасці ўсе яго дзеянні абмадэўваюцца падчай некалькіх рэліяў, разважаннімі. Ствараецца ўражанне, што свой погляд піонеры маглі прывесці самастойна, без Леаніда Андрэвіча, і нішто не змянілася-б. Мы не бачым яго твару, яго душы, яна не раскрыта.

Аб іншых дзеючых асобах наогул нічога негэта сказаць, бо вы іх не ўзгаджае, не ведаеце, якія асаблівасці характара Неці і Зоі, чым адметны Міхась, Юра і Толя. Усе яны бясконца ўскрываюць, усміхаюцца, што міжволі выкаікае ўсешчу і ў чытача.

І хоць падзеі разгортваюцца даволі паслядоўна, так сказаць, у плавным парадку, але паміж імі не адчуваецца арганічнай сувязі.

Да прыкладу возьмем выпадак з дзённікамі, які піонеры знайшлі ў партызанскай зямлянцы. Нельга паверыць, што ў дзённіку не было больш нічога цікавага, апрача: «Ліпень. Дваццаць троеца. Тысяча дзевяцьсот сорак тры год. Сёння ноччу капаі бліндажы ў раёне Дваццаціці

крыніц. Ну і грунт-жа тут! Вапняк. І пачынаецца ён адразу з паверхні алма».

Трэба думаць, што ў дзённіку былі і другія запісы, дзе гаварылася аб гарацкім жыцці партызан, аб цяжкасцях, якія яны перамагалі. І калі-б на радкі, дзе ўпамінаецца вапна, піонеры трапілі выпадкова, чытаючы пра подвигі нашых мужных людзей, дык і знаходка дзённіка не здавалася-б такой надуманай.

Усе недахопы — вынік таго, што аўтар не назіраў добра са сваімі героямі ў жыцці, наогул добра не вывучыў свой матэрыял. А Шашкоў не ведае нават такой прастай рэчы, што ў сярэдняй школе няма выкладчыка старажытнай гісторыі.

Аповесць напісана шэрай мовай. Партрэтнаа характарыстыка герояў зводзіцца да аднастайных выразаў: «рыжыя вяснушчатыя хлопчык», «круглы тварык не густа ружавеў» (Зон—стар. 57) і г. д. Не застаецца ніякага ўяўлення ад знешняга вобразу герояў. Нельга нават уявіць сабе ўзрост піонеры: ці то ім па дзесяці год ці па чатырнаццаці.

Гаворачы аб дзецях, аўтар ужывае ў вядзюнай колькасці пампільнасныя назоўнікі: носік, чубок, ветрык, тварык, скрутачак, касік, галасок, кветачкі і г. д. Ад гэтага «вясюкаванне» застаецца непрыемнае ўражанне саладкавасці. Усе героі амаль на кожнай старонцы, незалежна ад абставін, усміхаюцца, усміхаюцца («... усміхнуўся Валодзя», «... усміхнуўся Міхась», «... усміхнуўся Алезію»—стар. 88), прыжмурваюцца, падміргаюць і г. д.

Мова дзеючых асоб не індывідуалізавана і нічым не адрозніваецца ад мовы аўтара. Дзеці разважваюць занадта надумана.

Пры абмадэўцы карцін прыроды пісьменнік зложывае параўнанні, якія часам бываюць даволі недарэчнымі, надуманымі. «З дзікім рогатам, які пераходзіў у агульнаснае працяглае «гу-гу-гу!!!», раскідала яна (хмара. — І. К.) направа і налева аспяляючыя вогненныя стравы». Дзюстраная паверхня возера чамусьці «падалася на тысячы дробных кавалачкаў, якія завілілі (надраслена назмі. — І. К.), разбіваючыся аб кусты лалы». Як звініць паверхня вады — незразумела.

Наогул апісанне наваліцы на Усвей нагадае хутчэй наваліцы на моры або недзе ў тропіках, настолькі ўсё незвычайна. Вобразныя-ж сродкі пры паказе прыроды шаблонны: «гонкі сосны», «красуні-бярэзкі», «дзюстраная гладзь вады» і да т. п.

Шкада, што з-за недастатковага ведання пісьменнікам жыцця, а таксама і наўважлівасці выдзялення цікавай задуме не атрымала належнага ўвабавлення, і замест добрай і карыснай кнігі дзеці атрымаў недапрацаваную аповесць.

І. КАРМАЛІТАВА.

Да заканчэння летняга сезона ў цырку

Цырк — папулярнае мастацтва ў шырокага глядача. Тут ён жадае бачыць разнастайныя акрабачыныя выступленні, высокі клас дрэсіроўкі жывёл, новую смелую атракцыённы, вострую сатыру.

Прадстаўленні ў цырку павінны быць заўсёды святочнымі, жыццерадаснымі, аб'яднальнымі вынаходлівай рэжысёрскай задумай, з яркім і змястоўным уступным парадкам усіх артыстаў.

Так павіна быць. Але ў летнім сезоне Мінскага цырка, які цяпер заканчваецца, далёка не ўсё было ўдала. Гэта найменш цікавы сезон за апошнія гады.

У чатырох розных па праграме прадстаўленнях, якія паказаны ў гэтым годзе, трапіліся і асобныя неабяглы нумары, рэпрызы, сцэны. Па-майстэрску, жыва, з тонкім пацуючым гумарам выступалі ў пачатку сезона клоуны О. Папоў і Б. Вяткіна. Арыгінальным па рэжысёрскаму вырашэнню быў карнавал на льду пры ўзледе моладзі.

Спартыўную дасканаласць паказалі кітайскія і карэйскія артысты — акрабачыны, жанглеры і эквілібрысты. Смела, зграбна і з добрым густам дэманструюць дрэсіроўку бербэрыіскіх львоў А. і Т. Буслевы. Добрае ўражанне засталася ад паветраных гімнастаў Зяменавых, канатаходцаў Тарасавых. Былі і некаторыя іншыя калектывы і артысты, якія запомніліся дасканаласцю майстэрства.

Але гэта толькі асобныя ўдачы, а яркія, святочныя прадстаўленні не атрымаліся. Уроўне выступленіяў асабліва знізіла безустойнасць рэжысуры і абмяжавасць некаторых артыстаў да новага ў цыркавым мастацтве, іх прыхільнасць да старых традыцый таннага і лёгкадумнага забаўляльніцтва.

Дыпламантка Усеазаўнага агляду маладых артыстаў цырка Тамара Буслева з групай бербэрыіскіх львоў.

Фота І. Салавейчыка.

Не зусім спадабаўся мінчанам сілавы атракцыён Жарабцова, дзе правілася адсталасць цыркавой рэжысуры, якая ў дэцым выпадку не палічылася з высокім эстэтычным густам савецкага глядача. Непрыемнае ўражанне пакідае фізічнае напружанне, з якім артыст дэманструваў сваю сілу.

Дывановы клоун М. Папаякоў не здолеў прадоўжыць цікавае выступленні сваіх папярэднікаў Папова і Вяткіна. Не вельмі рухавы і не зусім ініцыятыўны Папаякоў не ўстанавіў сапраўднага творчага кантакту з артыстамі, якія ўдзельнічалі ў паказе. І гэта таму, што клоун не валодае ні адным з акрабачыных, размоўных і музычных жанраў. Яго пароды пазбаўлены той сатырычнай вострыні, якая характэрна для майстэрства гэтай справы — Карандаша, Вяткіна і іншых. Не вызначаюцца дасціпнасцю і рэпрызы клоуна.

Ня зусім спадабаўся мінчанам сілавы атракцыён Жарабцова, дзе правілася адсталасць цыркавой рэжысуры, якая ў дэцым выпадку не палічылася з высокім эстэтычным густам савецкага глядача. Непрыемнае ўражанне пакідае фізічнае напружанне, з якім артыст дэманструваў сваю сілу.

Асноўны цыркавога мастацтва былі і цяпер застаюцца — акрабачыны, эквілібрыстыка, гімнастыка, конны спорт, жанглеры. Але ў гэтых жанрах было вельмі мала запамінальнага. Здыўле непатрабавальнасць Галоўнага ўпраўлення цыркаў, якое групу Матвеевых (паветраныя палёт) — самадзейную па ўроўню майстэрства — палічыла магчымым паказаць у праграме.

Дырэкцыя Мінскага цырка павіна палічыцца аб тым, каб у будучым сезоне праграма выступленіяў была больш яркай і разнастайнай, каб яна задавальняла высокі эстэтычны густ нашых глядачоў.

М. МІХАЙЛАУ.

Скульптура А. В. Суворова, устаноўленая ў Мінскім савураўскім вучылішчы. Аўтары Беларусаў, М. Робертан і Л. Робертан.

У Саюзе кампазітараў

На чарговай «серадзе» ў Саюзе кампазітараў былі праслуханы і абмеркаваны новыя інструментальныя творы кампазітараў М. Чуркіна, М. Аладава і Д. Камінскага. Сааціца на дзіскірылі з фартэпіяна М. Чуркіна, на думку кампазітараў Р. Пукста, Я. Цюкоўскага, Д. Камінскага, Д. Лукаса, музыкантаў Д. Мухарынскага, будзе не толькі з цікавасцю слухацца ў канцэртах, але ўвоўдзе ў педагогічны рэпертуар музычных школ і вучылішчаў.

Кампазітары ралі аўтара дзіраўнаваў фартэпійнаую партыю, зрабіць яе больш разнастайнай.

М. Аладаў паказаў цыкл фартэпійных мініятур (прэлюдыя, мазура, тумарэска) і польку для трох цымбал. Было адзначана майстэрства аўтара ў стварэнні маленькіх п'ес для фартэпіяна, яго ўменне ствараць кантрасты, дынамічныя нарастанні, яркую гармонію. Разам з тым выступаўшы адзначылі расцянугасць і рыхласць формы ў некаторых творах.

Адмоўную ацэнку атрымала полька для трох цымбал. Аўтар адшоў ад традыцый народнай танцавальнай музыкі. Вялая і бясколерная па мелодыі і рытму, яна ніяк не стасуецца да энергічнага і жыццерадаснага танца — полькі.

Добра ўспрыняты дзве скрыпінныя мініятуры-карцінкі Д. Камінскага. Розныя па сваёму настрою (І-я — напеўная, лірычная, 2-я — драматычная), яны паказалі творчы рост аўтара, яго поспехі ў авалоданні жанрам інструментальнай скрыпіннай мініятуры.

Саюзу кампазітараў варта было-б часцей абмяркоўваць на «серадзе» і вакальныя творы. Гэта тым больш важна, што ў снежні гэтага года адбудзецца сёму Пленум ССК СССР, спецыяльна прысвечаны савецкай песні.

Тэатр імя Я. Коласа закончыў гастролі

Закончыў свае гастролі ў Адсе тэатр імя Якуба Коласа. За месяц свайго прабывання ў Адсе тэатр даў 65 спектакляў. Іх прагледзелі звыш 35 тысяч глядачоў. Спектаклі даваліся на сцэне тэатра імя Кастрцічскай рэвалюцыі, опернага тэатра, Зеленага тэатра парка імя Шэўчэнка. Коласаўскі выязджалі ў санаторыі, калгасы вобласці.

Артысты правялі рад творчых сустрэч з рабочымі аддзёскіх прадпрыемстваў, пабыталі ў гасцін на станкабудавнічым заводзе імя Кірава, сударамонтным заводзе, заводзе вялікагаўзных кранаў імя Студзеньскага паўстання і іншых прадпрыемствах.

У мясцовым аддзяленні Тэатральнага таварыства адбылося абмеркаванне спектакляў.

Пасля гастролей у Гродна, Брэсце і Магілёве ў Гомель прыехаў Шчэрбакоўскі рускі драматычны тэатр, які адкрыў свае гастролі спектаклем «Крыжась на Волзе». На спектаклі пабылі рабочыя і інжынеры заводу «Гомсельмаш», матаромантнага заводу і іншых прадпрыемстваў Гомеля.

За час сваіх гастролей тэатр паказаў спектаклі «Сонечная старана», «Всёледе па пасагам», «Машанька», «Хашіна дзядзі Тома», «Рамею і Джульета», «Вей, вецарок» і інш.

Гомель.

Ф. ТАПАШАТОВСКІ З ВІДАМІ МІНСКА

Выдавецтва «Изогіз» выпусціла масавым тыражом сэрью малюўнічых фотопантограм з відамі Мінска.

На паштоўках каларыяны адмыкі: помнік Янку Купале ў гарадскім скверы ў Мінску, уваход на стадыён «Дынама», сквер на Універсітэцкім гарадку, новы жылы дом на вуліцы Леніна.

Масква.

Пакуты школьніка

Мінскі універмаг. Ян прылаўка школьнай секцыі многа вучыў, студэнтаў. Яны прыходзіць сюды з надзеяй, што абавязкова купіць патрэбны ім рэчы.

Тамара Савельева жадае набыць партфель. Атрымаўшы чэк, яна ідзе ў касу. Нарэшце рат куплена. Тамара адыйшла ад прылаўка, спынілася, каб пакласці ў новы партфель свае кніжкі. Але зрабіць гэта не так проста: партфель ніяк не адчыняўся. Яна пайшла за дапамогай да прадаўчыцы.

Прадаўчыца некалькі хвілін круціла яго ва ўсе бакі. Але дарэмна. З партфеля вылецеў невялікі квіток, на якім было напісана: «Галантарыйная фабрыка імя Куйбышава. Першы гатунак. Браваўшчык № 7».

— Вось дык першы гатунак, — сказала Тамара.

Магазін Мінскага аблкітаганда № 2.

— Скажыце, калі ласка, можа ёсць у вас лічымальны палачкі для вучыў першага класа? — пытае яна.

— Няма.

Жанчына абуралася і расказала, што пабывала ва ўсіх магазінах Мінска і, узяўце сабе, — такой дробязі нідзе не знайшла.

— Відць у Беларусі лесу не хачае, — іранічна зазначыла яна.

Некаторыя бацькі адшукалі «заманіцель» палачак. Яны проста купілі іх у чужыні, алоўкі і з іх робіць палачкі. Такім чынам, рэчы, прызначаныя для іншых мэт, наўмысна неўжытыя. Можна купіць дзсятка-два ручак ці алоўкаў. Ну, а калі сятрабціцца вучыць сто палачак? Значыць, трэба купіць сто-ці-ж алоўкаў. Між тым, палачкі лёгка можна было вырабіць у Барысаве, дзе выпускаюцца вучыўскія ручкі. Але аб гэтым свечасова не палічыліся ні Міністэрства асветы БССР, ні Галоўнае ўпраўленне кітагандаў Міністэрства культуры БССР. Паводле слоў загадчыка Мінскага аблкітаганда тав. Рымкіна, палачак чакаюць аж з Кірава.

Вялікі пошук на агульным сшытку. У пошуках іх дзеці бегаюць з магазіна ў магазін. Вучыў 7-га класа 16-ай школы Леанід Воласу падрабен сшытак у лінейку, але яго прадаўчыца прапаше ў клетку. Варта зазначыць, што вельмі цяжка знайсці танны сшытак. Не кожнаму вучыў патрэбен ён у цвёрдай вокладцы з залатымі літарамі. Важна, каб сшытак быў танны, прости, але каб у ім была добрая папера.

Можна прывесці яшчэ нямала прыкладаў, якія сведчаць аб тым, што ганцлючыя арганізацыі дзіцяна падрыхтавалі да новага навучальнага года. Ва ўнівермагу, напрыклад, няма пеналаў, чарнільніц, вучыўскіх сшыткаў, рацаў, гатавальняў.

У Савецкай краіне ёсць усё неабходнае, каб свечасова забеспечыць школьнікаў падручнікамі, сшыткамі і іншымі рэчамі. Трэба толькі, каб гэтай важнай справай займаліся не халодныя, а клопатлівыя бацькоўскія рукі.

Е. ГРЫГОР'ЕВА.

ФЕЛЬЕТОН Любчанскія селядцы

Я самай Любчы нясе свае воды ўдалічыны сэрбастыі Нёман. Якой толькі рыбы не вадзіцца ў ім — шчупакі, самы, краснаспёркі, плоткі і многа іншых парод, а вось селядцоў няма. Аднак гэта не б'ядо — лямбыву ў Любчу па чыгунцы і адстраханскія, і каспійскія, і палярныя, адным словам плавюць сюды якія хочаце селядцы. Даўнага ў гэтым нічога няма, — на тое і савецкі гандал, каб дасталяць насельніцтву ўсе патрэбныя прадукты, тавары. Незвычайна тое, што часта якія-б селядцы ні трапілі ў Любчу — да канца сваіх дзён ім называцца «любчанскімі» і не іншымі.

Любчанскі селядзец мае прыкладна такі выгляд: чорны, дрыжыць, як студзень, распуцаецца на талерцы ва ўсе бакі... З «дупком», зразумела. Дакладней, не з «дупком», а з дупшчыкам, ды з такім, што ён пакупніцка літаральна з ног валіць.

Вы, магчыма, надумаете, што гэты любчанскі селядзец валіцца дзе-небудзь у яме? Не, ні ў якім разе! Любчанскага селядца можна напаткаць у чайной раёнцэнтры, у імятаціх магазінах сельна.

Аднойчы намеснік старшыні райсаўсаюза Сцяпан Захаравіч Капусцінскі павіліў у чайную райсаўсаўпрадпектара т. Дарашвіча.

— Выручай, браток, — узмаўіў Сцяпан Захаравіч, — здарылася б'ядо. З'явіліся скаргі, што прадаем неважныя селядцы. Дай сваё заключэнне!

— Гэта можа! — селідна адказаў Дарашвіч. — На гэтых селядцах я ўжо зубы праеў, колькі год працу на санітарнай ніве!

Аднаго селядца выцягнулі з бочкі на стол. Дарашвіч узброўіўся нажом, каб зрабіць патрэбную хірургічную аперацыю селядцу, але раптам спахаліўся:

— Ды што гэта вы! Закусы на стаале, рукі свае... а шклянкі пустыя?

Выпілі, закусілі. Зноў выпілі, зноў закусілі.

— Можна прадаваць! — заключыў Дарашвіч. — Селядзец, як бык здаровы! Прадавайце, а я тым часам пашлю яго ў вобласць на аналіз.

Аднак зноў пачалі за паўверты абходзіць чайную, — любчанскі селядзец даваў такое думшчыца, ад якога нават вокны, дзверы расчыняліся.

Сцяпан Захаравіч пазваніў у Шчэрбакоўскі сельна.

— Браток, Чупрын, — казаў ён стар-

Магазін вучыўных і наглядных дапаможнікаў № 6 Мінскага аблкітаганда не мае тобаці і карцін па мове, літаратуры, адсутнічае большасць геаграфічных і гістарычных карт, якія прадагладжаны праграмай сярэдняй школы, няма хімічных рэактываў, акумулятараў, сухіх батарэй і г. д. І нішто не клопаціцца завесці іх у магазін. Начальнік Галоўнага ўпраўлення кітагандаў Міністэрства культуры БССР тав. Яшоўскі на агульным сходзе работнікаў кітагандаў, які падаўна адбыўся, заявіў, што «галоўнае ціпер — выканаць план продажу рознай літаратуры. З нагляднымі дапаможнікамі можна пачаваць. Магазін № 6 выканаў план. Прыдзе час — і атрымаеце вашы акумулятары», — супакойваў ён загадчыка магазіна тав. Раковіча.

Няма нічога дзіўнага, што ў магазінах Беларыігандаў не знойдзец вугаліна, добрай лінейкі, вучыўскай чарчэжнай дошкі і іншых рэчаў. Аб забеспечанні магазінаў гэтымі таварамі тав. Яшоўскі не клопаціцца.

У лютым за выкананнем плана продажу кніг некаторыя магазіны сталі па напярэдым шлях. Прыяздзем прыклад.